

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ЗА ПЕРИОД ОД ШКОЛСКЕ
2023/24. ДО 2026/27. ГОДИНЕ

Моше Пијаде 31, 19210 Бор
030/458-290, 030/458-291, 030/428-881
osbrankoradicevic@mts.rs

ОШ „Бранко Радичевић“

На основу члана 119. и 61. Закона о основама система образовања и васпитања, члана 60. Статута ОШ "Бранко Радичевић" у Бору, члана 17. Пословника о раду Школског одбора ОШ "Бранко Радичевић", а на основу предлога Актива за развој школског програма, Школски одбор ове школе је на својој 5 –ој редовној седници одржаној дана 08.05.2023. год. , донео следећу :

О Д Л У К У

О Д О Н О Ш Е Њ У Ш К О Л С К О Г П Р О Г Р А М А

за период од школске 2023 / 2024 год. до 2026 / 2027 год.

Сходно члану 61. Закона о основама система образовања и васпитања, стручни актив за развој школског програма ове школе је припремио текст Школског програма за период од школске 2023 / 2024 год. до 2026 / 2027 год. и са њиме упознао чланове Наставничког већа, који су га разматрали на седници одржаној 05.05.2023. г., а Савет родитеља на седници одржаној дана 08.05.2023. г.

Школски одбор је сходно члану 119. и 61. Закона о основама система образовања и васпитања, једногласно донео одлуку да се усвоји предложени Школски програм за период од школске 2023 / 2024 год. до 2026 / 2027 год.

Број 559 / 9
Дана 08.05. 2023. год.
Бор

Председник школског одбора

С. Лабан

Лабан Саша, проф.

Садржај:

<u>Полазне основе школског програма</u>	3
<u>Циљеви школског програма</u>	6
<u>План наставе и учења основног образовања и васпитања</u>	11
<u>Програми обавезних и изборних предмета, као и активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање</u>	16
Први разред.....	16
Други разред.....	16
Трећи разред.....	16
Четврти разред.....	16
Пети разред.....	17
Шести разред.....	17
Седми разред.....	17
Осми разред.....	17
<u>Програм допунске и додатне наставе</u>	18
<u>Програм припремне наставе</u>	19
<u>Припремни предшколски програм</u>	19
<u>Програм ваннаставних активности ученика</u>	20
<u>Програм културних активности школе</u>	21
<u>Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности</u>	23
<u>Програм заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања</u>	24
<u>Програм превенције малолетничке деликвенције</u>	29
<u>Програм професионалне оријентације ученика</u>	30
<u>Програм здравствене заштите</u>	31

<u>Програм социјалне заштите</u>	32
<u>Компензаторни програм за подршку ученицима из осетљивих група</u>	33
<u>Програм прилагођавања новопридошлих ученика и наставника</u>	34
<u>Програм рада тима за обезбеђивање квалитета и развоја установе</u>	36
<u>Програм рада тима за професионални развој</u>	37
<u>Програм рада тима за развој међупредметних компетенција и предузетништва</u>	38
<u>Програм заштите животне средине</u>	44
<u>Програм сарадње са локалном самоуправом</u>	45
<u>Програм сарадње са породицом</u>	46
<u>Програм излета, екскурзија и настава у природи</u>	48
<u>Програм рада школске библиотеке</u>	50
<u>Програм рада стручних сарадника и органа установе</u>	51
<u>Програм рада ученичких организација</u>	55
<u>Такмичења и смотре ученика</u>	56
<u>Програм примене Конвенције о правима детета – Буквар дечијих права</u>	56
<u>Програм самовредновања рада школе</u>	57
<u>Програм инклузивног образовања</u>	59
<u>Програм стручног усавршавања запослених</u>	61
<u>Програм школског маркетинга</u>	61
<u>Програм безбедности и здравља на раду</u>	62

Полазне основе школског програма

Правни основ за израду Школског програма чини:

- Закон о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - други закони, 10/2019, 6/2020, 129/2021);
- Закон о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 - други закон, 10/2019, 129/2021);
- Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 34/2019, 59/2020, 81/2020)
- Правилник о условима и поступку напредовања ученика основне школе („Сл. гласник РС“, бр. 47/1994);
- Правилник о дипломама за изузетан успех ученика у основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 139/2022, 43/2023);
- Закон о предшколском васпитању и образовању („Сл. гласник РС“, бр. 18/2010, 101/2017, 113/2017 - други закон, 10/2019, 129/2021)
- Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 16/2018)
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019, 2/2020, 16/2022, 1/2023 (исправка)
- Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 16/2018, 3/2019, 5/2021)
- Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2019, 1/2020, 6/2020, 7/2022)
- Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног васпитања и образовања („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ бр. 11/2019, 6/2020, 7/2021, 1/2023)
- Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања

и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 15/2018-, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020, 17/2021, 16/2022)

- Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 18/2018)
- Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2019, 1/2020, 6/2020, 8/2020, 5/2021, 17/2021, 16/2022)
- Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног васпитања и образовања („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ бр. 11/2019, 2/2020, 6/2020, 5/2021, 17/2021, 16/2022)
- Правилници о наставном плану и програму предмета Верска настава („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 5/2001, 8/2003, 20/2004, 23/2004, 93/2004 – др.правилник, 9/2005, 15/2005, 6/2006, 7/2007, 2/2008, 6/2008, 7/2008, 11/2016);
- Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 1/2011, 1/2012, 1/2014, 12/2014, 2/2018, 3/2021, 14/2022, 4/2023, 5/2023 (исправка);
- Правилник о посебном програму образовања и васпитања („Сл. гласник РС, бр. 85/2021)
- Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математика и природа и друштво („Сл. гласник РС“, бр. 5/2011);
- Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010);
- Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Сл. Гласником РС“, бр.78/2017)
- Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС“, бр. 10/2019)
- Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник РС“, бр. 14/2018)
- Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл. гласник РС“, бр. 46/2019, 104/2020)

- Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Сл. гласник РС“, бр. 68/2018);
- Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 22/2016);
- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл. гласник РС“, бр. 65/2018);
- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Сл. гласник РС“, бр. 80/2018);
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Сл. гласник РС“, бр. 74/2018);
- Правилник о начину организовања наставе за ученике на дужем кућном и болничком лечењу („Сл. гласник РС“, бр. 66/2018);
- Стручно упутство о начину пружања додатне подршке у образовању деце, ученика и одраслих са сметњама у развоју у васпитној групи, односно другој школи и породици од стране школе за ученике са сметњама у развоју (Министарство просвете и науке РС број 401-00-340/2012-09 од 12.7.2012.)
- Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. гласник РС“, бр. 109/2021);
- Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника („Сл. гласник РС – Просветни гласник РС“, бр. 5/2012, 6/2021-др. правилник);
- Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Сл. гласник РС“, бр. 30/2019);

Општа акта школе:

- Школски развојни план за период 2020/2021-2024/2025.године
- Резултати процеса самовредновања у периоду 2019/20-2022/23.године
- Статут школе (бр.559/6 усвојен 08.05.2023.)
- Извештаји о образовно-васпитном раду за период 2019/20-2022/23.године

Циљеви школског програма (општи принципи, стандарди, циљеви и исходи основног образовања и васпитања и начин остваривања школског програма)

Општи принципи образовања и васпитања

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле:

- 1) једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање заснованом на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације;
- 2) усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике учења, наставе и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама детета и ученика, развија мотивација за учење и подиже квалитет постигнућа;
- 3) поштовање људских права и права сваког детета, ученика и одраслог и уважавање људског достојанства; образовање и васпитање у демократски уређеној и социјално одговорној установи у којој се негују отвореност, сарадња, толеранција, свест о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећеност основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности и у којој је осигурано пуно поштовање права детета, ученика и одраслог;
- 4) висок квалитет образовања и васпитања за све; квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање, засновано на тековинама и достигнућима савремене науке, примена достигнућа научних дисциплина важних за процес образовања и васпитања и прилагођених узрасним и личним образовним потребама сваког детета, ученика и одраслог;
- 5) целоживотно учење, које укључује све облике учења и значи учествовање у различитим облицима образовних активности током живота, са циљем сталног унапређивања потребних личних, грађанских, друштвених и радних компетенција;
- 6) образовање и васпитање засновано на компетенцијама у складу са стратешким и функционалним оквиром за планирање и остваривање процеса образовања и васпитања, чиме се стварају услови и пружа подршка за развој свих компетенција;
- 7) професионалну етику и компетентност која подразумева високу стручност наставника, васпитача, стручних сарадника, директора и секретара, стални професионални развој и висок ниво професионалне одговорности и етичности;
- 8) хоризонталну и вертикалну проходност којом се осигурава могућност да ученици и одрасли током образовања промене врсту образовања (хоризонтална проходност) и

могућност даљег образовања и стицања вишег нивоа образовања (вертикална проходност);

9) демократичност кроз укљученост свих учесника у систему образовања и васпитања у стварању и спровођењу образовних политика, поштујући потребе и права уз обавезе и одговорности;

10) аутономија установе кроз планирање и остваривање одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања поштујући специфичности установе и локалне средине.

У остваривању принципа, посебна пажња посвећује се:

1) сарадњи са породицом, укључивањем родитеља односно другог законског заступника, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, локалном заједницом и широм друштвеном средином;

2) подршци преласка детета, односно ученика у следећи ниво образовања и васпитања и остваривању континуитета у образовању и васпитању;

3) идентификацији, праћењу и подстицању ученика и одраслих са изузетним способностима (талентовани и даровити) уз обезбеђивање услова да, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ одговарајућим нивоима образовања и васпитања и установама;

4) могућности да деца, ученици и одрасли са сметњама у развоју, инвалидитетом и из осетљивих група, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања и васпитања у установама, а лица смештена у установе социјалне заштите, деца, ученици и одрасли са здравственим проблемима остварују право на образовање за време смештаја у установи и током болничког и кућног лечења;

5) смањењу стопе напуштања система образовања и васпитања, посебно лица из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, лица са сметњама у развоју и инвалидитетом и других лица са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног и интеркултуралног образовања и васпитања;

6) каријерном вођењу и саветовању запослених, ученика и одраслих усмереном ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу;

7) остваривању права на образовање и укључивањем у систем образовања и васпитања на различитим узрастима и нивоима, без угрожавања других права детета и других људских права;

8) сарадњи са ученицима, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, као и остваривања одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања.

Циљеви образовања и васпитања

Основни циљеви образовања и васпитања су:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Исходи образовања и васпитања

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да:

- 1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;
- 2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;
- 3) користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;

- 4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- 5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;
- 6) зна како да учи;
- 7) уме да разликује чињенице од интерпретација;
- 8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;
- 9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;
- 10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;
- 11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;
- 12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
- 13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
- 14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
- 15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Стандарди образовања и васпитања

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања, и то:

- 1) стандарди образовних постигнућа ученика;
- 2) стандарди квалитета рада установе;

- 3) стандарди квалитета уџбеника;
- 4) стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника;
- 5) стандарди компетенција директора;
- 6) стандарди компетенција секретара установе;
- 7) стандарди квалификација.

Начин остваривања програма: Програм се остварује на српском језику применом различитих метода и облика рада, у складу са садржајима. Приликом планирања и избора начина рада предност се, када је то могуће, даје методама које стављају нагласак на активности ученика, чиме се омогућава стицање виших нивоа знања, развој когнитивних и других вештина и способности.

План наставе и учења основног образовања и васпитања

План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр.10/17, 2/20):

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20	720	21	756	21	756	21	756
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ¹	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ²	2	72	2	72	2	72	2	72

УКУПНО: Б	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б	21-23*	756-828*	22-24*	792-869*	22-24*	792-869*	22-24*	792-869*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-24*	792-864*	22-24*	792-864*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава							1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ³	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

2 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

3 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за припаднике националних мањина.

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

План наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр.15/18):

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144
2.	Страни језик	2	72	2	72

3.	Ликовна култура	2	72	1	36
4.	Музичка култура	2	72	1	36
5.	Историја	1	36	2	72
6.	Географија	1	36	2	72
7.	Физика	-	-	2	72
8.	Математика	4	144	4	144
9.	Биологија	2	72	2	72
10.	Техника и технологија	2	72	2	72
11.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ¹	2	72+54 ¹
УКУПНО: А		24	918	25	954
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ				
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ²	1	36	1	36
2.	Други страни језик ³	2	72	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		27-29*	1026-1206*	28-30*	1062-1242*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27-29*	1026-1206*	28-30*	1062-1242*
2.	Слободне наставне активности ⁵	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁶	1	36	1	36
3.	Екскурзија	2 дана годишње		2 дана годишње	

1 Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

2 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

3 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

4 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

5 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне активности које школа нуди.

ОШ „Бранко Радичевић“ Бор у складу са својим кадровским могућностима ученицима на годишњем нивоу нудиће 3 слободне наставне активности са следеће листе: Вежбањем до здравља, Животне вештине, Медијска писменост, Цртање, сликање и вајање, Чуvari природе, Музиком кроз живот и Сачувајмо нашу планету. Листа од 3 понуђене активности биће дефинисана Годишњим планом рада школе.

6 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторни ми људским ресурсима школе.

* Број часова за припаднике националних мањина.

План наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр.18/18):

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	4	144	4	136
2.	Страни језик	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	1	36	1	34
4.	Музичка култура	1	36	1	34
5.	Историја	2	72	2	68
6.	Географија	2	72	2	68
7.	Физика	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	68
10.	Хемија	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	102
УКУПНО: А		28	1008	28	952
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ				
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ¹	1	36	1	34
2.	Други страни језик ²	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ³	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		31-33*	1116-1188*	31-33*	1054-1122*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	31-33*	1116-1188*	31-33*	1054-1122*
2.	Слободне наставне активности ⁴	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО -ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁵	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

1 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

2 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

3 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

4 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне активности које школа нуди.

ОШ „Бранко Радичевић“ Бор у складу са својим кадровским могућностима ученицима на годишњем нивоу нудиће 3 слободне наставне активности са следеће листе: Предузетништво, Моја животна средина, Домаћинство, Уметност и Филозофија са децом. Листа од 3 понуђене активности биће дефинисана Годишњим планом рада школе.

5 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за припаднике националних мањина.

Програми обавезних и изборних предмета, као и активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

Програми обавезних и изборних предмета и активности објављени су у „Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ и то:

Први разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019, 2/2020, 16/2022, 1/2023 (исправка). Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за први разред основне школе („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2001).

Други разред

Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 16/2018, 3/2019, 5/2021). Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за други и трећи разред основне школе („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 23/2004).

Трећи разред

Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2019, 1/2020, 6/2020, 7/2022) . Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за други и трећи разред основне школе („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 23/2004).

Четврти разред

Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног васпитања и образовања („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ бр. 11/2019, 6/2020, 7/2021, 1/2023). Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за четврти разред основне школе („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 9/2005).

Пети разред

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 15/2018-, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020, 17/2021, 16/2022). Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за пети и шести разред основне школе („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 9/2005).

Шести разред

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 15/2018-, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020, 17/2021, 16/2022). Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за пети и шести разред основне школе („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 9/2005).

Седми разред

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2019, 1/2020, 6/2020, 8/2020, 5/2021, 17/2021, 16/2022). Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за седми разред основне школе („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 2/2008).

Осми разред

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног васпитања и образовања („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ бр. 11/2019, 2/2020, 6/2020, 5/2021, 17/2021, 16/2022). Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за осми разред основне школе („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 7/2008).

Начини и поступци за остваривање програма обавезних и изборних предмета

Начини и поступци за остваривање програма обавезних и изборних предмета су:

- Подстицати наставнике и пружати стручну помоћ у примени иновативних модела наставе (интегративна настава, пројектна настава, интерактивна настава) јер овакви видови наставе развијају апстрактно мишљење код ученика и представљају најсложенији облик практичног, смисаоног и интензивног стицања знања;
- Стварати одговарајуће дидактичко-техничко окружење;

- Примењивати више различитих наставних облика на једном часу (рад у пару, групни рад, индивидуални облик рада, фронтални облик рада у комбинацији са самосталним радом ученика), како са истоврсним, тако и са диференцираним задацима и садржајима;
- Анализирати и вредновати рад и ефекте групног рада;
- Створити повољну радну климу у учионици и школи уопште;
- Одабрати адекватне методе учења;
- Подржати индивидуалну укљученост;
- Развијати интерперсоналне и когнитивне способности;
- Повезати теоријска знања са практичном наставом, како би ученици применили стечена теоријска знања;
- Подстицати ученике да решавају проблеме, постављају питања и активно траже одговор из своје околине и окружења;
- Подстицати ученике да примењују знања из једне области у другој и самим тим формирају функционално знање;
- Вежбати са ученицима примену знања, употребу способности и коришћење вештина;
- Учинити добар избор наставне методе која одговара карактеристикама наставне јединице или теме и која преовладава током наставне јединице или теме, али тако да се преплиће и допуњује са осталим наставним методама;
- Применити одговарајућа наставна средства које ће утицати на аудио-визуелно-моторну перцепцију ученика, (чути, видети);
- Наставна средства израђивати у сарадњи са ученицима и користити их у свакодневном раду;
- Упућивати у начин процене сопственог напредовања ученика;
- Уџбенике и друге изворе знања користити у свакодневном раду;
- Подстицати ученике да прате сопствено напредавање и да изграде одговоран однос према себи;
- Подстицати наставника да функционално објашњава градиво, примењује нове облике, методе и средства рада и на тај начин буди радозналост код ученика пружајући му могућност да пита, размишља, производи оригиналне идеје и да открива нова значења и развија критичко мишљење.

Програм допунске и додатне наставе

Допунска настава се реализује са ученицима који заостају у раду и имају проблема у савлађивању одређених делова наставног програма. Допунска настава се изводи кроз индивидуализован начин рада, када се посебна пажња посвећује индивидуаном темпу

учења садржаја из области и јединица које нису савладали. Допунска настава реализује се са једним часом недељно за ученике од првог до осмог разреда.

Додатна настава се реализује са циљем развоја изузетних талената појединих ученика у одређеним предметима, односно областима знања. Реализација програма додатног рада почиње идентификацијом ученика у процесу редовне наставе, кроз диференциран приступ ученицима. У реализацији садржаја додатне наставе посебна пажња се посвећује индивидуализованом приступу ученику и остварању истраживачке позиције и активног односа ученика. Додатним радом могу бити обухваћени ученици од четвртог до осмог разреда, на добровољној основи, а часови се реализују са по једним часом недељно.

Програм припремне наставе

Програм припремне наставе реализује се са ученицима који су:

1. Упућени на разредни испит – настава се организује пре почетка испитног рока у трајању од најмање 5 радних дана са по 2 часа дневно за сваки предмет,
2. Упућени на поправни испит – настава се организује пре почетка испитног рока у трајању од најмање 5 радних дана са по 2 часа дневно за сваки предмет,
3. Полажу завршни испит - настава се организује у току другог полугодишта осмог разреда, а 10 дана пре полагања испита најмање 2 часа дневно. Настава се изводи из свих предмета који су заступљени на завршном испиту, односно из српског језика, математике, историје, географије, биологије, физике и хемије.
4. Ученици 4. разреда – настава се реализује ради упознавања ученика са наставницима који ће предавати у 5. разреду. По 1 час у сваком полугодишту реализује сваки предметни наставник у одељењима која ће преузети у наредној школској години.

Припремни предшколски програм

Основна школа „Бранко Радичевић“ реализује припремни предшколски програм у издвојеном одељењу у Оштрељу у периоду од септембра до јуна месеца. У складу са бројем уписане деце за похађање припремног предшколског програма, програм ће реализовати васпитач или учитељ.

Припремни предшколски програм („Године узлета“) реализује се на основу Правилника о основама програма предшколског васпитања и образовања („Сл. Гласнику РС - Просветни гласник“ бр. 16/18).

Програм ваннаставних активности ученика

Циљ: јачање образовно-васпитне делатности школе као и подстицање ученика на садржајно и целисходно коришћење слободног времена.

Задаци:

- Подстицање индивидуалних склоности и интересовања
- Подстицање различитих видова стваралаштва
- Социјализација ученика кроз кооперативне активности
- Развијање изражавања (ритмичког, експресног, литерарног, ликовног...) код ученика
- Јачање самопоуздања
- Професионална оријентација ученика
- Испуњење слободног времена ученика корисним садржајима
- Оспособљавање ученика за правилно, садржајно организовање живота и рада

У школи се у складу са интересовањима ученика, могу реализовати следеће секције:

- Еколошка секција
- Рецитаторска секција
- Драмска секција
- Литерарна секција
- Новинарска секција
- Ритмичка секција
- Секција ликовног стваралаштва
- Историјска секција
- Секција техничког образовања (саобраћај и електротехника, грађевинска)
- Информатичка секција
- Фолклорна секција
- Географска секција
- Шаховска секција
- Хор
- Фудбал
- Кошарка
- Рукомет
- Обојка

- Стони тенис
- Стрељаштво
- Атлетика
- Секција страног језика

Све секције су бесплатне и организују се на принципу добровољног укључивања и одређивања ученика, а реализују се са једним до два часа недељно.

Планови рада секција саставни су део Годишњег плана школе.

Програм културних активности школе

Циљ: разноврсним културним активностима развити стваралачку способност код ученика као и осећај за неговање културе и тако допринети свестраном развоју личности ученика.

Задаци:

- Развијање свести о потреби неговања културе
- Естетско изражавање и доживљавање естетских вредности
- Развијање способности и вештина у ликовном и литерарном стваралаштву
- Развијање музикалности код ученика
- Социјализација ученика кроз кооперативне активности
- Јачање самопоуздања
- Разумевање, поштовање и узајамно уважавање културе

Време	Садржај	Активности	Носиоци
Септембар	Пријем првака	Приредба за ученике 1. разреда	Актив 4. разреда са својим ученицима
	Међународни дан писмености (8. септембар)	Квиз знања за ученике старијих разреда	Наставници српског језика
	Међународни дан мира (21. септембар)	Квиз знања/едукација за ученике старијих разреда	Наставник историје
Октобар	Дечја недеља	Приредба и тематске активности	Актив 4. разреда са својим ученицима, наставница музичке културе
	Међународни дан старих особа (1. октобар)	Израда честитки за баку/деку Ликовни конкурс на тему „Моја бака/дека“ са изложбом радова	Учитељи и наставник ликовне културе

Новембар	Светски дан доброте (13.новембар)	Радионица са ученицима	Педагог
	Међународни дан толеранције (16.новембар)	Радионица са ученицима	Наставник грађанског васпитања
Децембар	Улица Дечјег осмеха	Израда честитки, ликовних и литерарних радова	Актив млађих разреда, наставници српског језика и ликовне културе
	Нова година	Новогодишње славље	Одељенске старешине
	Дан људских права (10.децембар)	Радионица са ученицима	Педагог
Јануар	Свети Сава-школска слава (27.јануар)	Светосавска приредба	Наставници разредне и предметне наставе
Март	8.мартовска изложба	Израда и изложба ликовних радова	Актив млађих разреда са својим ученицима
	Прослава Дана школе (15.март)	Приредба и спортски турнири поводом Дана школе	Наставници разредне и предметне наставе
Април	Дан шале (1.април)	Радионица на тему	Наставник Грађанског васпитања
	Ускршња продајна изложба	Израда и изложба ликовних радова	Актив млађих разреда са својим ученицима
	Светски дан књиге (23.април)	Посета библиотеци	Учитељи и наставници српског језика
	Светски дан игре (29.април)	Наступ фолклорне секције	Учитељи издвојеног одељења
Мај	Међународни дан породице (15.мај)	Ликовни и литерарни конкурс	Актив 4.разреда
	Светски дан борбе против пушења (31.мај)	Трибина на тему	Стручни сарадници, парламент ученика
	10 дана музеја	Графичка радионица	Наставник ликовне културе
Јун	Крај школске године	Школска прослава Додела књига и диплома	Директор, наставници разредне и предметне наставе
Током године	Литерарни и ликовни конкурси	Учешће на ликовним и литерарним конкурсима поводом дана др. школе...	Наставници српског језика и ликовне културе, актив млађег разреда
Током године	Посета позоришту, биоскопу, библиотеци, Музеју...	Позоришне представе, изложбе...	Наставници и учитељи
Током године	Пројекти	Учешће у пројектним манифестацијама	Школа

Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности

Циљ: разноврсним и систематским моторичким активностима допринети развоју и усавршавању моторичких способности, као и њиховој примени у свакодневном животу.

Задачи:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- Развој и усавршавање моторичких способности
- Стицање теоријских знања неопходних за успешан развој моторичких способности
- Оспособљавање ученика да стечена знања примене у свакодневном животу
- Развијање свести о значају чувања здравља
- Социјализација ученика кроз кооперативне активности

Време	Садржај	Активности	Носиоци
Октобар	Дан школе „3.октобар“ и „Петар Радовановић“ Злот	Учешће школе у спортским турнирима поводом Дана школе	Наставници физичког васпитања
	Крос РТС-а	Учешће на традиционалном кросу	Наставници физичког васпитања
Новембар	Дан школе „Вук Караџић“ и „Душан Радовић“	Учешће школе у спортским турнирима поводом Дана школе	Наставници физичког васпитања
Март	Организовање обележавања Дана школе	Организовање спортских турнира поводом Дана школе	Директор, наставници физичког васпитања
Април	Дан школе „Станоје Миљковић“ Брестовац	Учешће школе у спортским турнирима поводом Дана школе	Наставници физичког васпитања
Мај	Дан школе „Свети Сава“	Учешће школе у спортским турнирима поводом Дана школе	Наставници физичког васпитања
	Дан школе „Ђура Јакшић“ Кривељ	Учешће школе у спортским турнирима поводом Дана школе	Наставници физичког васпитања
	Крос РТС-а	Учешће на традиционалном кросу	Наставници физичког васпитања
	Дани изазова	Пешачење у природи	Наставници физичког васпитања
Једном у току полугодишта	Недеља школског спорта	Такмичења ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика	Наставници физичког васпитања

Јун	Најбољи спортиста	Одабир спортисте генерације међу ученицима 8. разреда	Наставничко веће на основу бодовне листе
-----	-------------------	---	--

* Поред наведеног, програм ће имати своју примену и на часовима физичког и здравственог васпитања, као и на школским, градским, регионалним и републичким такмичењима ученика.

Програм заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Школа на почетку сваке школске године формира Тим за заштиту ученика од насиља. Тим има задатак да врши едукацију ученика, родитеља, старатеља као и свих запослених у установи на тему заштите од насиља. Тим је у обавези да информише и пружи основну обуку за све запослене у установи са циљем стицања минимума знања и вештина неопходних за превенцију, препознавање, процену и реаговање на појаву насиља, злостављања и занемаривања ученика. На првој седници Наставничког већа у новој школској години ће се утврдити тачан датум обуке.

Одељенски старешина има обавезу да на почетку сваке школске године на родитељском састанку упозна родитеље са одговарајућим правилницима који се тичу заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.

Школа је обавезна да предузима следеће активности:

- развијање и неговање богатства различитости и културе понашања (на часовима Одељењског старешине);
- стварање климе прихватања, толеранције и уважавања (на часовима Одељењског старешине);
- сарадња са медијима и локалном самоуправом, као и са другим школама;
- умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (Савет родитеља, Школски одбор, Наставничко веће).
- поштовање Правилника о понашању ученика; Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл. гласник РС“, бр. 46/2019, 104/2020), Правилника о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Сл. гласник РС“, бр. 68/2018); Правилника о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 22/2016); Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл. гласник РС“, бр. 65/2018);

1. ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	ОДГОВОРНА ИНСТИТУЦИЈА	ИНСТИТУЦИЈА КОЈА УЧЕСТВУЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Упознавање ученика са посебним протоколом о заштити ученика од насиља као и њиховој превенцији	Одељенске старешине на часовима одељенске заједнице упознају ученике са посебним протоколом о превенцији насиља	-На нивоу установе формиран тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања	Образовно – васпитна установа	/	Током године
		Формирана заштитна мрежа на нивоу установе			
		Успостављен ланац одговорности у ситуацијама насиља			
Упознавање родитеља са посебним протоколом о заштити ученика од насиља као и њиховој превенцији	Одељенске старешине на родитељским састанцима упознају родитеље са посебним протоколом о превенцији насиља	Родитељи васпитањем деце активно учествују у изграђивању толеранције у конфликтним ситуацијама	Образовно – васпитна установа	/	Током године
Обезбеђивање простора у којима бораве ученици, унутар установе и у њеном непосредном окружењу	Унапређивање нивоа безбедности средине постављеним видео надзором	Маркирана и обезбеђена ризична места у оквиру зграде и дворишта, физкултурне сале и сл. обезбеђени ризични периоди и активности када долази до повећаног ризика	Образовно – васпитна установа	Полицијска управа Бор, ЈЗ	Током године
	Смањење потенцијалних ризика у ризичним годишњим периодима (турнири, екскурзије, матуре)				
Партиципација ученика у превенцији насиља	Обучавањем ученика за примену различитих вештина за конструктивно превазилажење сукоба и конфликта, кроз радионице	Велики број ученика учествује у конструктивном решавању проблема	Образовно – васпитна установа	Полицијска управа Бор, ЈЗ НВО	Током године

Развој свести ученика о потребама за избегавање конфликта	Организована предавања надлежних служби о злоупотреби алкохола и психоактивних супстанци	Ученици препознају кориснике и пријављују надлежнима	Образовно – васпитна установа	ДЗ	Током године
Освешћивање ученика по питању опасности од дигиталног насиља	Реализација радионица за ученике, родитеље и наставнике	Ученици, родитељи и наставници препознају опасности од дигиталног насиља	Обр.-васп. установа	Полицијска управа Бор	Током године
Интервенција у случају појаве основаног дигиталног насиља	Реализација активности у складу са законском регулативом	Смањен број дигиталног насиља	Обр.-васп. установа	Полицијска управа Бор	Током године
Благовремено информисати све актере школског живота о случајевима дигиталног насиља	Тим за ЗУН	Расподела обавеза и одговорности у даљем раду на спечавању дигиталног насиља	Обр.-васп. установа	Полицијска управа Бор	Током године
Подизање безбедносне културе ученика 1., 4.и 6.разреда основне школе	Предавања припадника Полицијске управе Бор на часовима одељенске заједнице	Одговорно понашање ученика, изграђени јасни ставови и одређења у најранијем добу у погледу насиља, паса-а, интернета и других безбедоносних ризика којима су изложени	Образовно-васпитна установа	Полицијска управа Бор	1 час месечно током 8 месеци

Унапређивање компетенција запослених за превентивни рад на пољу сузбијања насиља и благовремено уочавање и реаговање на насиље	Стручно усавршавање путем акредитованих или неакредитованих семинара	Наставници су оснажени за преознавање и сузбијање насилних ситуација као и за превентивно деловање у окружењу	Обр.-васп. установа	Центри за стручно усавршавање	Према указаним потребама и фин. могућностима
Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељенске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе	Курикуларно на часу одељенског старешине	Ученици активно учествују у раду одељенске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе	Одељенске старешине	Наставници и стручна служба	Током године
Рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања	Активности из програма превенције малолетничке деликвенције	Смањен ниво ризика од насиља	Обр.-васп. установа	Полицијска управа Бор	Током године
Јачање компетенције за препознавање феномена трговине људима, ризика и начина заштите;	Реализација превентивних активности	Смањен ризик трговине људима	Обр.-васп. установа	Полицијска управа Бор	Током године
Формирање вршњачког тима за насиље на почетку сваке школске године	Реализација превентивних активности од стране ученика (реализација радионица на тему превенција насиља, реализација едукативних предавања...)	Повећана свест ученика о последицама насиља и развој емпатије и толеранције	Обр.-васп. установа	/	Током године

2. ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

На *првом нивоу* активности преузима одељенски старешина, наставник, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са одељенском заједницом, групом ученика и индивидуално.

На *другом нивоу* активности предузима одељенски старешина у сарадњи са педагогом, психологом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачан васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплинки поступак и изриче меру, у складу са Законом.

На *трећем нивоу*, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа (центар за социјални рад, полиција...)

Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања шрема ученику у установи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према ученику мере за заштиту и подршку.

На насиље се реагује одмах у циљу најбоље заштите детета.

Реагује се одмах, без одлагања, и ако постоји сумња да се дешава насиље.

Садржаји и начини за појачани васпитни рад зависиће од случаја повреде права ученика. У реализацији васпитног рада учествоваће сви релевантни актери, а са циљем развоја самоодговорног и друштвено одговорног понашања. У складу са важећом законском регулативом, за ученике који врше повреду права и обавеза ученика, биће реализован и друштвено-користан и хуманитарни рад.

Облици и садржаји рада са ученицима који трпе/чине/су сведоци насиља, злостављања и занемаривања реализују се путем саветодавног рада одељенског старешине и стручне службе са ученицима, родитељима и наставницима, а по потреби и укључивања релевантних институција; реализовањем тематских радионица на одређеним часовима (ЧОС, Грађанско васпитање...); укључивањем вршњачког тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као и укључивањем ученика у друштвено-користан хуманитарни рад.

Праћење, вредновање и извештавање органа установе о остваривању и ефектима програма заштите вршиће Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања два пута годишње, на крају сваког полугодишта.

Програм превенције малолетничке деликвенције

Циљ: успостављање и одржавање социјално здраве климе у школи, уз непосредну помоћ породице ученика и надлежних институција.

Задаци:

- Елиминисање асоцијалног понашања код ученика
- Развијање свести о прихватању различитости
- Развијање свести о значају уважавања туђих осећања
- Освешћивање ученика по питању адекватног понашања
- Развијање свести о значају извршења обавеза
- Успостављање успешне сарадње са породицом ученика

Програмски садржаји	Носиоци	Динамика
Идентификовање ученика код којих се неприлагођено понашање манифестује кроз агресивно понашање, немаран однос према школи, неуспех у настави, неприхваћеност у одељењу...	Стручна служба, одељенске старешине, предметни наставници	Током године
Идентификовање ученика код којих долази до изненадних промена у учењу и понашању: бежање са наставе, безвољност, физичко пропадање...	Предметни наставници	Током године
Ученици којима су изречене васпитно-дисциплинске мере	Стручна служба, одељенске старешине, предметни наставници	Током године
Ученици који су угрожени породичном ситуацијом. Рад на откривању и елиминисању узрока	Стручна служба, одељенске старешине, предметни наставници	Током године
Непосредна сарадња са породицом, здравственом и социјалном службом – прати се развој ученика и преузима део својих задатака на превазилажењу истих	Стручна служба, одељењске старешине	Током године
Редовно информисање родитеља, здравствених, социјалних институција и органа МУП-а о кретањима и појавама уочених у школи код ученика	Стручна служба, одељенске старешине	Током године
Праћење услова живота и рада у породици и рад са групом ученика – ризичног понашања	Стручна служба, одељењске старешине, педагошки асистент	Током године
Саветодавни рад са родитељима ученика на елиминисању асоцијалног понашања код ученика	Стручна служба, одељењске старешине	Током године

Програм професионалне оријентације ученика

Програм професионалне оријентације се у ОШ „Бранко Радичевић“ имплементира од марта шк. 2011/12. године.

Основни циљ програма ПО је подстицање развоја личности ученика до промишљене, ваљане и реалне одлуке о избору школе и занимања, планирања каријере и укључивања у свет рада.

Концепт програма ПО остварује се на основу динамичног, процесног, и петофазног модела :

- самоспознаја
- информисање о занимањима и каријери
- упознавање са путевима образовања
- реални сусрети са светом рада
- доношење одлука о избору школе

1. фаза: Самоспознаја

Циљ: освешћивање личних афинитета и капацитета ученика у оквиру стицања реалне слике о себи.

Задаци:

- Оспособљавање ученика за откривање сопствених жеља и склоности, талената и способности
- Оспособљавање ученика за процењивање личних очекивања и надовезивање на избор занимања и даљег школовања
- Оспособљавање ученика за критички осврт на опис послова
- Оснаживање осећаја сопствене вредности код ученика

2. и 3. фаза: информисање о занимањима и каријери и упознавање са путевима образовања

Циљ: стицање знања о различитим информационим понудама о школи и занимању, као и оспособљавање ученика да активно и самостално користе расположиве изворе информација.

Задаци:

- Развијање потребе за самосталним прикупљањем информација
- Оспособљавање ученика за критичку анализу релевантних информација
- Оспособљавање ученика за планирање каријере

4.фаза: реални сусрети са светом рада

Циљ: упознавање ученика са светом рада путем „реалних сусрета“

Задаци:

- Упознати ученике са карактеристикама занимања путем реалних сусрета

5.фаза: доношење одлука о избору школе

Циљ: оснаживање ученика за самостално доношење одлуке о даљем школовању и занимању

Задаци:

- Оспособити ученике да самостално усагласе своја интересовања са потребама тржишта, понуђеним смеровима средњих школа и захтева које треба задовољити

Реализација програмских активности из области професионалне оријентације остварује се у оквиру садржаја редовне наставе, додатне наставе, слободних и осталих активности.

Школа годишње доноси Акциони план професионалне оријентације ученика који је саставни део Годишњег плана рада.

Програм здравствене заштите

Основна здравствена заштита наших ученика се остварује у Дому здравља Бор. Сарадња са службама Дома здравља ће се одвијати кроз вршење лекарских прегледа деце која полазе у 1.разред, вршење редовних систематских прегледа, вакцинације и кроз предавања која ће реализовати патронажна служба. Како би се садржаји овог програма остварили, неопходна је сарадња са родитељима ученика. Такође, задаци овог програма се не могу остварити у оквиру само једног предмета или активности, већ су саставни део садржаја свих облика наставе.

Циљ: Развити код ученика свест о неопходности вођења здравог начина живота.

Задаци:

- Освестити ученике по питању редовне хигијене целог тела

- Освестити ученике по питању редовне и правилне исхране
- Освестити ученике по питању физичког развоја
- Освестити ученике по питању превенције свих видова болести

ВРЕМЕ	САДРЖАЈ	НОСИОЦИ
Током године	Лична хигијена	Одељенске старешине
	Физички развој и правилно држање тела	Учитељи, наставници физичког васпитања
	Вашљивост – мере заштите	Одељенске старешине
	Хигијена зуба и руку	Одељенске старешине, патронажна служба
	Навике у исхрани и правилна исхрана	Одељенске старешине, патронажна служба
	Најчешће болести и мере заштите	Одељенске старешине, патронажна служба
	Полне болести	Одељенске старешине, патронажна служба
	Значај витамина у очувању здравља	Одељенске старешине, патронажна служба
	Указивање прве помоћи	Црвени крст
	Болести зависности	Одељенске старешине, стручни сарадници, патронажна служба, полицијска управа
	Вежбање и здравље	Учитељи, наставници физичког васпитања
	Физичке активности у оквиру пројекта „Покренимо нашу децу“	Актив млађих разреда

Програм социјалне заштите

Програм социјалне заштите има за циљ пружање помоћи ученицима у остваривању њихових права али и подстрек на испуњавање обавеза, што резултира позитивном климом у школи.

Задаци:

- Успоставити сарадњу са институцијама које могу помоћи у пружању социјалне заштите ученика (Центар за социјални рад, Црвени крст, Градска управа, Полицијска управа, НВО)
- Развити код ученика свест о значају поштовања различитости
- Пружање помоћи ученицима из социјално и материјално угрожених породица
- Пружање помоћи ученицима код којих се испољава асоцијално понашање
- Упућивање ученика и родитеља на начине остваривања права и на извршење родитељских обавеза

ВРЕМЕ	САДРЖАЈ	НОСИОЦИ
Током године	Прикупљање средстава за помоћ социјално угроженој деци	Директор, педагошки асистент, Центар за социјални рад, Црвени крст, НВО
	Хумани односи међу половима	Одељенске старешине
	Уважавање различитости	Одељенске старешине, стручни сарадници, педагошки асистент
	Промене у пубертету	Одељенске старешине, стручни сарадници
	Значај школе	Одељенске старешине, стручни сарадници, педагошки асистент
	Ученици - Непохађачи	Одељенске старешине, стручни сарадници, педагошки асистент, Градска управа
	Прилагођавање школској средини	Одељенске старешине, стручни сарадници
	Радне навике ученика	Одељенске старешине, стручни сарадници
	Правила понашања у школи	Одељенске старешине, стручни сарадници
	Агресивност деце и родитеља	Одељенске старешине, стручни сарадници, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, Центар за социјални рад, Полицијска управа Бор

Реализација програмских активности програма социјалне заштите остварује се у оквиру садржаја редовне наставе, додатне наставе, слободних и осталих активности.

Компензаторни програм за подршку ученицима из осетљивих група

Садржај овог програма у највећој мери реализоваће педагошки асистент, у сарадњи са одељенским старешинама, педагошко-психолошком службом, директором школе, као и институцијама ван школе.

Циљ програма: интеграција ученика из социјално нестимулативних средина и ученика којима је потребна додатна подршка у учењу у глобалну средину школе.

Задаци:

- Остварити добру сарадњу са породицама ученика
- Мотивисати ученике за наставак даљег школовања
- Освестити ученике по питању редовног похађања наставе
- Освестити ученике по питању значаја одржавања личне хигијене
- Радити на јачању самопоуздања код ученика којима је потребна додатна подршка
- Пружање материјалне помоћи ученицима

- Обезбедити адекватна наставна средства за ученике којима је потребна додатна подршка
- Социјализација ученика кроз различите врсте наставних и ваннаставних активности
- Развијање свести код свих ученика о неопходности разумевања, поштовања и узајамног уважавања културних различитости

ВРЕМЕ	САДРЖАЈ	НОСИОЦИ
Током године	Сагледавање социјалне структуре ученика	Педагошки асистент
	Редовно обавештавање родитеља/старатеља о понашању и напредовању ученика	Одељенске старешине, педагошки асистент
	Обезбеђивање постепеног укључивања родитеља у припреме детета за упис у школу	Педагошки асистент, педагог
	Пружање помоћи, мотивисање и подстицање ученика у учењу	Одељенске старешине, стручни сарадници, педагошки асистент, тим за ИОП
	Старање о редовном похађању школе	Одељенске старешине, стручни сарадници, педагошки асистент, Градска управа
	Прикупљање средстава за помоћ социјално угроженој деци (прибор за личну хигијену, гардероба...)	Директор, педагошки асистент, Центар за социјални рад, Црвени крст, НВО
	Обезбеђивање неопходног прибора за рад	Педагошки асистент
	Подстицање позитивног односа и става ученика у односу на ученике којима је потребна додатна подршка	Одељенске старешине, стручни сарадници, педагошки асистент,
	Пружање језичке помоћи деци	Педагошки асистент
	Старање о безбедности деце током боравка у школи	Дежурни наставници, одељенске старешине, педагошки асистент
	Саветодавни рад са ученицима на јачању њиховог самопоуздања	Педагошки асистент, стручни сарадници

Програм прилагођавања новопридошлих ученика и наставника

Циљ програма: успешно прилагођавање новопридошлих ученика и наставника на услове живота и рада наше школе, са посебним освртом на успостављање позитивне климе у школи.

Задаци:

- Пружање помоћи у социјализацији новопридошлих ученика и наставника
- Упознавање новопридошлих ученика са правилима понашања у школи
- Пружање подршке ученицима у учењу
- Пружање подршке ученицима у превазилажењу проблема у току процеса прилагођавања школској средини
- Обезбеђивање позитивне атмосфере у школи
- Пружање помоћи новопридошлим наставницима у остваривању веће радне ефикасности

Време	Садржај	Активности	Носиоци
Септембар	Интерактивно предавање за ученике 1. и 5.разреда	Упознавање ученика са методама и техникама успешног учења, правилима понашања...	Одељенске старешине
	Саветодавни рад са ученицима		Стручни сарадници
Новембар-децембар	Анкетирање ученика 1. и 5.разреда по питању њихових тешкоћа у школи	Израда анкета за ученике, анкетирање ученика, саветодавни рад са ученицима са освртом на резултате анкете	Одељенске старешине 1. и 5.разреда, стручни сарадници
Током године	Праћење процеса социјализације новопридошлих ученика	Праћење понашања и успеха новопридошлих ученика, као и односа других ученика према њима	Одељенске старешине
		Израда социограма	Стручни сарадници
Током године	Укључивање ученика у компензаторни програм школе	Пружање помоћи ученицима из осетљивих група у социјализацији	Одељенске старешине, педагошки асистент
Током године	Сарадња са родитељима новопридошлих ученика	Успостављање сарадње са родитељима ученика по питању заједничког пружања помоћи ученицима у превазилажењу проблема везаних за прилагођавање школској средини	Одељенске старешине
Током године	Укључивање новопридошлих ученика у ваннаставне активности	Идентификација ученика за рад у склопу секције са циљем бољег уклапања у школско окружење	Руководиоци секција

Током године	„Весела радионица“	Инструктивна помоћ ученицима 1.разреда у изради домаћих задатака	Учитељи 1.разреда
У складу са финансијским могућностима школе	Просторно уклапање ученика (са посебним освртом на ученике са посебним потребама)	Обезбеђивање адекватних наставних и помоћних средстава за ученике са посебним потребама	Градска управа, директор, одељенске старешине, родитељи ученика
По пријему наставника у радни однос	Увођење нових наставника у посао	Конкретизација поступака за прилагођавање наставника, упознавање са појединостима живота и рада школе	Директор, ментор наставника, стручни сарадници, стручна већа

Програм рада тима за обезбеђивање квалитета и развоја установе

Циљ: обезбеђивање високог квалитета наставних, научноистраживачких и развојних процеса, као и свих ненаставних процеса и активности који доприносе расту ефикасности наставе, стварању нових и побољшању постојећих активности школског програма, унапређењу услова рада, развоју људских и свих осталих ресурса окренутих ка задовољењу циљева и потреба ученика и запослених али и осталих релевантних заинтересованих страна.

Задаци:

- Обезбеђивање и унапређивање квалитета образовно-васпитног рада установе
- Праћење остваривања школског програма, остваривања циљева и стандарда постигнућа
- Развој компетенција
- Вредновање резултата рада наставника, васпитача и стручних сарадника
- Праћење и утврђивање резултата рада ученика

ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
Током године	Сарадња са тимом за самовредновање	Педагог школе, тим за самовредновање
	Анализа статистичких података релевантних за даљи развој установе	Педагог школе
	Давање стручног мишљења у поступцима за стицање звања наставника, васпитача и стручних сарадника	Чланови тима
	Праћење развоја компетенција наставника	Тим за професионални развој
	Анализа успеха ученика на класификационим	Педагошки колегијум

	периодима	
	Мере за унапређивање образовно-васпитног рада на основу анализе резултата ученика на завршном испиту	Чланови сручног већа из предмета из којих се полаже завршни испит
	Мере за унапређивање доступности одговарајућих облика подршке и разумних прилагођавања квалитета образовања и васпитања за децу и ученике којима је потребна додатна подршка	Одељенске старешине, тим за ИОП
	Мере усмерене на достизање циљева образовање и васпитања који превазилазе садржаје појединих наставних предмета	Запослени школе
	Мере за увођење иновативних метода наставе, учења и оцењивања ученика	
Након спољашњег вредновања	Активности из плана за унапређивање квалитета рада установе након реализације спољашњег вредновања	

Програм рада тима за професионални развој

Циљ: Професионални развој је дугорочан интегративни процес током којег се кроз учење, практичан рад и истраживачку делатност развијају и унапређују знања, вештине и способности појединца. Професионални развој наставника, у основи, јесте процес унапређивања вештина и компетенција у циљу унапређења квалитета наставе, као и учења и постигнућа ученика.

Задаци:

- Развој ефикасности и унапређивање сопствених компетенција
- Оспособљавање за примену стечених знања у настави и свакодневном животу
- Пружање помоћи новопридошлим наставницима у остваривању веће радне ефикасности
- Пружање помоћи ученицима у доношењу ваљаних одлука о избору даљег образовања
- Јачање самопоуздања наставника и ученика

ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
Током године	Самопроцена	Наставници, васпитачи, стручни сарадници, директор
	Стручно усавршавање	
	Напредовање и стицање звања наставника и стручних сарадника	
	Евалуација рада	Стручна служба, директор, просветна инспекција/саветници
	Увођење приправника у посао	Директор, ментор наставника,

		стручни сарадници, стручна већа
	Активности из плана тима за ПО	Тим за ПО
	Аплицирање за учешће у пројектима (Еразмус, ИПА...)	Директор, педагошко-психолошка служба, педагошки асистент, наставници

Програм рада тима за развој међупредметних компетенција и предузетништва

Међупредметне компетенције за адекватну припрему ученика за активну партиципацију у друштву и целоживотно учење су:

1. Компетенција за целоживотно учење
2. Комуникација
3. Рад с подацима и информацијама
4. Дигитална компетенција
5. Решавање проблема
6. Сарадња
7. Одговорно учешће у демократском друштву
8. Одговоран однос према здрављу
9. Одговоран однос према околини
10. Естетичка компетенција
11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

Током редовних наставних и ваннаставних активности, школа настоји да обезбеди остваривање следећих исхода:

1. Компетенција за целоживотно учење

Ученик уме да пронађе и асимилије нова знања и вештине, користећи претходно учење и ваншколско искуство. Свестан је процеса учења, могућности и тешкоћа у учењу; уме да превазиђе тешкоће и да истраје у учењу. Примењује знања у различитим ситуацијама у зависности од карактеристика ситуације и сопствених циљева.

Ученик уме да планира време за учење и да организује процес учења и управља њим.

Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селекује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје.

Познаје различите врсте текстова и уме да изабере адекватну стратегију читања.

Разликује чињенице од интерпретација, ставова, веровања и мишљења; препознаје и продукује аргументацију за одређену тезу, разликује аргументе према снази и релевантности.

2. Комуникација

Ученик прилагођава начин и средства комуникације карактеристикама ситуације (сврси и предмету комуникације, комуникационим капацитетима и карактеристикама партнера у комуникацији итд.). Користи на одговарајући и креативан начин појмове, језик и стил комуникације који су специфични за различите научне, техничке и уметничке дисциплине. У комуникацији са другима уме да изрази себе (своје мишљење, осећања, ставове, вредности и идентитете) и да оствари своје циљеве на позитиван, конструктиван и аргументован начин поштујући и уважавајући другог. Критички процењује садржај и начин комуникације у различитим комуникативним ситуацијама. Ученик има развијену свест о значају позитивне и конструктивне комуникације и активно доприноси неговању културе дијалога у заједницама којима припада.

Активно доприноси неговању културе дијалога, уважавању и неговању различитости и поштовању основних норми комуникације.

Ученик познаје специфичне карактеристике различитих модалитета комуникације (усмена и писана, непосредна и посредована комуникација, нпр. телефоном, преко интернета).

У ситуацији комуникације, изражава своје ставове, мишљења, осећања, вредности и идентитете на позитиван, конструктиван и аргументован начин како би остварио своје циљеве и проширио разумевање света, других људи и заједница.

3. Рад с подацима и информацијама

Ученик разуме значај коришћења поузданих података за рад, доношење одлука и свакодневни живот. Користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме. Ученик користи различите изворе информација и података (библиотеке, медије, интернет, личну комуникацију, итд.) и критички разматра њихову поузданост и

ваљаност. Ефикасно проналази, селекује и интегрише релевантне информације из различитих извора.

Користи информационе технологије за чување, презентацију и основну обраду података.

Разуме разлику између јавних и приватних података, зна које податке може да добије од надлежних институција и користи основна правила чувања приватности података.

4. Дигитална компетенција

Ученик је способан да користи расположива средства из области информационо-комуникационих технологија (уређаје, софтверске производе, електронске комуникационе услуге и услуге које се користе путем електронских комуникација) на одговоран и критички начин ради ефикасног испуњавања постављених циљева и задатака у свакодневном животу, школовању и будућем послу. Познаје основне карактеристике расположивих информационо-комуникационих технологија (у даљем тексту: ИКТ) и могућности њихове примене у свакодневном животу, раду и образовању, односно њихов утицај на живот и рад појединца и заједница. Имајући у виду сврху постављених циљева и задатака уме да одабере одговарајуће ИКТ средство и да га користи на одговоран и креативан начин у активностима које ради тога спроводи (комуникација; сарадња; учешће у животу заједница; учење; решавање проблема; трансакције; планирање, организација и управљање самосталним и заједничким активностима; стварање, организација, обрада и размена информација), а да истовремено приступ решавању проблема прилагоди могућностима технологије. Приликом коришћења ИКТ-а свестан је ризика за сопствену и туђу сигурност и добробит и одговорним поступањем себе и друге штити од нежељених последица.

5. Решавање проблема

Ученик ангажује своје индивидуалне капацитете (знање из различитих предмета, искуство стечено изван школе, као и интелектуалне, емоционалне и социјалне способности) и друге ресурсе који му стоје на располагању (различити извори информација, алати, књиге, искуство других ученика, наставника и других особа из школског и ваншколског окружења, итд.), селективно и сврсисходно их користи, истрајава у решавању проблема и проналази/осмишљава делотворно решење за јасно или релативно јасно дефинисане проблемске ситуације за које не постоји очигледно решење, а које се јављају током учења и приликом учешћа у животу школе.

Ученик вреднује примену датог решења, идентификује његове добре и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама.

6. Сарадња

Ученик је способан да се у сарадњи са другима или као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката. Учествоје у заједничким активностима на конструктиван, одговоран и креативан начин афирмишући дух међусобног поштовања, равноправности, солидарности и сарадње. Активно, аргументовано и конструктивно доприноси раду групе у свим фазама групног рада: формирање групе, формулисање заједничких циљева, усаглашавање у вези са правилима заједничког рада, формулисање оптималног начина за остварење заједничких циљева на основу критичког разматрања различитих предлога, подела улога и дужности, преузимање одговорности за одређене активности, надгледање заједничког рада и усклађивање постигнутих договора са новим искуствима и сазнањима до којих се долази током заједничког рада и сарадње. У процесу договарања уме да изрази своја осећања, уверења, ставове и предлоге. Подржава друге да изразе своје погледе, прихвата да су разлике у погледима предност групног рада и поштује друге који имају другачије погледе. У сарадњи са другима залаже се да се одлуке доносе заједнички на основу аргумената и прихваћених правила заједничког рада.

7. Одговорно учешће у демократском друштву

Ученик је способан да активно, компетентно, критички и одговорно учествује у животу школе, заједница којима припада, као и у ширем демократском друштву, руководећи се правима и одговорностима које има као припадник заједнице и као грађанин. Прихвата и поштује друге као аутономне и једнако вредне особе. Својим активностима у заједници доприноси заштити и неговању људских и мањинских права, хуманистичких вредности и основних демократских вредности и принципа. Користи право избора културе, субкултуре и традиције које ће неговати и афирмисати, поштујући право других да негују и афирмишу другачије културе, субкултуре и традиције. Поштује равноправност различитих заједница и њихових традиција и идентитета. Посебно води рачуна о могућој маргинализацији или дискриминацији своје или других заједница и активно изражава солидарност са онима који су дискриминисани или маргинализовани. Уме да се удружује са другима како би ангажовано, толерантно, аргументовано и критички заступали одређене ставове, интересе и политике поштујући права оних који заступају супротстављене иницијативе, као и правила и процедуре за доношење одлука.

8. Одговоран однос према здрављу

Ученик прикупља информације о темама у вези са ризицима, очувањем и унапређењем психофизичког здравља. Просуђује релевантне околности и, по потреби, доноси одлуке и/или се укључује у активности значајне за превенцију болести и очување здравља. Свестан је свих димензија здравља (физичко, ментално, социјално, емоционално здравље). Познаје факторе који доприносе здрављу или га угрожавају и импликација њиховог деловања по појединца, групу или заједницу. Својим понашањем, као појединац и део различитих група и заједница, промовише здравље, заштиту здравља и здраве стилове живота.

Познаје основне састојке хране и промене које утичу на њен квалитет; разуме значај правилне исхране и адекватне прераде хране за очување здравља.

Познаје карактеристике основних заразних болести, њихове изазиваче и мере превенције.

Разуме значај лекова и правилног начина њихове употребе за очување здравља.

Познаје могуће последице коришћења никотина, алкохола и других психоактивних супстанци.

Бира стил живота имајући на уму добре стране и ризике тог избора (нпр. активно бављење спортом, вегетаријанска исхрана).

Уме да пружи прву помоћ.

9. Одговоран однос према околини

Разуме концепт здравог и безбедног окружења (вода, ваздух, земљиште) за живот људи и спреман је да се активно ангажује у заштити и унапређењу квалитета живота у заједници.

Показује разумевање и спремност за ангажовање у заштити природе и управљању ресурсима тако да се не угрожава могућност будућих генерација да задовоље своје потребе.

Процењује ризике и користи од употребе неких супстанци по околину и здравље људи и одговорно поступа са њима (правилно их складишти и одлаже отпад).

Познаје факторе који утичу на загађење земљишта, воде и ваздуха, разуме и предвиђа последице њихове употребе.

Увиђа предности и недостатке коришћења различитих извора енергије.

Разуме значај и користи могућности рециклирања.

10. Естетичка компетенција

Позитивно вреднује допринос културе и уметности развоју људске заједнице; свестан је међусобних утицаја културе, науке, уметности и технологије.

Показује осетљивост за естетску димензију у свакодневном животу и има критички однос према употреби и злоупотреби естетике.

Има изграђене преференције уметничких и културних стилова и користи их за обогаћивање личног искуства.

Повезује уметничка и културна дела са историјским, друштвеним и географским контекстом њиховог настанка.

Уме да анализира и критички вреднује уметничка дела која су представници различитих стилова и епоха, као и дела која одступају од карактеристика доминантних праваца.

Вреднује алтернативне уметничке форме и изразе (субкултурна дела).

11. Предузимљивост и предузетничка компетенција

Кроз образовање за предузетништво, ученик се учи организационим вештинама и способностима, укључујући различите интерперсоналне вештине, као и организацију простора, управљање временом и новцем. Ученик је оспособљен за комплексно планирање и одлучивање које подразумева поштовање више услова истовремено. Уме да осмишљава пројекте у складу са унапред постављеним захтевима. Зна како да се упозна са карактеристикама одређених послова и радних места, спреман је на волонтерско ангажовање и коришћење различитих могућности за стицање радног искуства.

Ученик разуме важност личне активације и показује иницијативу у упознавању са карактеристикама тржишта рада (захтеви појединих радних места, начин функционисања институција, позиционирање у свету бизниса).

Разуме принципе функционисања тржишта рада и схвата неопходност сталног усавршавања у складу са развојем тржишта и захтевима послодаваца.

Уме да идентификује и адекватно представи своје способности и вештине („јаке стране“); уме да напише CV и мотивационо писмо.

Уме да искаже и заступа своје идеје, и да утиче на друге, кроз развој вештине јавног говора, преговарања и решавања конфликта.

Има способност постављања адекватних и реалних циљева процењујући и прихватајући ризике; планира ресурсе и управља њима (знања и вештине, време, новац, технологије и други ресурси) и усредсређен је на постизање циљева.

Зна да комуницира с послодавцима; уме да преговара; спреман је да обавља праксу и волонтира поштујући договоре.

Програм заштите животне средине

Садржај овог програма реализоваће се у редовној и додатној настави, слободним активностима и одељењској заједници.

Циљеви:

- Образовање из области екологије и развијање еколошке свести
- Рад на подстицању естетског уређивања

Обезбеђивање здраве школске средине:

- Одржавање хигијенских услова у кухињи, израда јеловника, набавка здраве хране и правилно чување и расподела ђачког оброка.
- Довођење у исправно и хигијенско оптимално стање школских санитарнија.
- Рад на одржавању свих површина у школи и око школе.

Реализација: VIII, IX, током године,

Реализатор: директор, одељењске старешине, помоћно особље.

Активности на заштити здравља:

- Стицање знања, навика и умешности о хигијени становања и хигијени школске средине и околине школе као и значају воде, ваздуха, светлости и топлоте за здравље људи.
- Активности на пошумљавању.
- Недовољна брига о природи и последице које произилазе.
- Рад ликовне, литерарне, биолошке секције.

Реализација: током године

Реализатор: наставници биологије, хемије, физике.

Развијање свести код ученика о заштити животне средине реализацијом садржаја у редовној настави.

- Биолошко и хемијско загађивање хране VII
- Загађење воде и земљишта VII
- Паразитске глисте VI

- - Паразити: вируси, бактерије, гљивице V

Реализација: по плану предметног наставника биологије у редовној настави.

Реализатор: наставник биологије

Програм заштите животне средине спроводи се у сарадњи са родитељима ученика, јединицом локалне самоуправе, НВО.

План еколошке заштите животне средине и естетског уређивања школе

Садржај	Носилац посла	Учесници у раду	Време рада
- Уклањање плаката и графита са фасада и унутрашњих зидова	Одељењске старешине	Одељенске заједнице	IX - VI
- Функционално опремање хала за презентације рада секције	Директор	Секције	Током године
- Уређивање одељенских паноа - Опремање хала цвећем и одржавање	Предметни наставник секције	Учитељ, одељењске старешине, наставник ТО, секције	XI - VI
- Уређење школског дворишта	Помоћно особље	Помоћно особље	Током године
- Сакупљање секундарних сировина	Наставник биологије	Ученици	Током године

Програм сарадње са локалном самоуправом

Циљ: богаћење културног и друштвеног живота ученика, као и пружање помоћи ученицима у оставривању њихових права.

Задаци:

- Успостављање успешне сарадње са јединицама локалне самоуправе
- Планирање и реализација заједничких активности са локалном самоуправом

План сарадње са организацијама и институцијама у окружењу школе

Организације	Садржај рада	Време	Реализације
Културне организације	У циљу задовољавања интересовања ученика и повезивања школе са окружењем, сарадња ће се остваривати са следећим институцијама: Центром за културу, Градском библиотеком, Музејом рударства и металургије, биоскопом	током године	директор, одељенске старешине, стручни сарадници,

	Звезда, Музичком школом, Зоолошким вртом, средњим школама, и другим основним школама у граду и тд.		спољни сарадници
Здравствене организације	У школској згради налази се зубна амбуланта. Због менталног и физичког здравља деце школа сарађује са Здравственим центром и Центром за социјални рад, као и интерресорном комисијом.	током године	лекар, одељенске старешине
Социјалне организације	У циљу остваривања права и побољшања социјалног положаја ученика, сарадња школе реализоваће се са Центром за социјални рад, Црвеним крстом	током године	одељенски старешина, стручни сарадници
Привредне организације	Реализација програма професионалне оријентације као приоритетног задатка	током године	одељинске старешине 7. и 8. разреда, координатор тима за ПО
СО Бор, Округ Бор, Школска управа Зајечар	Превоз ученика и запослених; капиталне инвестиције за одржавање школске зграде; унапређивање рада школе на предлог просветне инспекције; финансирање стручног усавршавања; награђивање ученика генерације	током године	директор

Програм сарадње са породицом

Циљ: укључивање породице у процес образовања ученика у циљу унапређивања и богаћења процеса учења и правилног одрастања.

Задаци:

- Успостављање успешне сарадње са породицом ученика
- Успешан рад Савета родитеља

План сарадње са родитељима

Облик	Садржај рада	Време	Реализује
Организациони послови	- Избор чланова за Савет родитеља - Задужење родитеља за поједина питања у остваривању програмских задатака школе - Учешће у реализацији програма слободних активности, друштвено корисног рада, организацији и реализацији програма културне и јавне делатности школе	Септембар Током године	одељенски старешина
Родитељски састанци општи, одељенских	- Информисање родитеља о свим битним питањима образовно-васпитног рада школе - Упознавање родитеља са програмом који ће се реализовати у наставним и ванаставним	новембар јануар април јун	одељенски старешина, педагог (по потреби),

група)	<p>активностима</p> <ul style="list-style-type: none"> - Информисање родитеља о успеху и моралном понашању ученика - Налажење најбољих форми у решавању проблема васпитно запуштене деце и деце која заостају у савладавању програмских задатака - Завршни испит и успис средње школе - Анкетирање родитеља/старатеља за потребе програма самовредновања рада школе - Анкетирање родитеља/старатеља за потребе избора другог страног језика - Анкетирање родитеља/старатеља за потребе избора слободних наставних активности - Анкетирање родитеља/старатеља за потребе избора изборних предмета 		савет родитеља (по потреби)
Индивидуални рад са родитељима	<ul style="list-style-type: none"> - Родитељски дан, упознавање родитеља са напредовањем ученика у раду - Упућивање родитеља у решавање васпитних проблема деце - Упућивање родитеља на литературу за одређене проблеме - Професионална оријентација ученика - Родитељски кутак – обавештења на огласној табли о раду у школи (наставним и ваннаставним активностима ученика) 	свакодневно, током године	стручна служба, одељенски старешина
Саветодавни рад са родитељима	<ul style="list-style-type: none"> - Ваше дете је пошло у школу - Прелазак ученика са разредне на предметну наставу - Зашто нека деца не уче - Психофизичке промене код ученика старијих разреда - Деструктивно понашање ученика 	Током године	стручна служба, одељенски старешина
Групни рад	<ul style="list-style-type: none"> - Обука одељенских старешина за реализацију радионица у оквиру програма „Јаке породице“ - Реализација радионица у оквиру програма „Јаке породице“ 	током године	Педагог, одељенске старешине
Савет родитеља	<ul style="list-style-type: none"> - Укључивање родитеља у решавање појединих питања школе (ДКР, прославе, предавања, избор уџбеника) 	током године	одељенски старешина, родитељи
Приредбе и свечаности	<ul style="list-style-type: none"> - Обележавање 8.марта - Прослава Дана школе - Полазак првака у школу - Пријем у Дечији савез - Новогодишња приредба - Обележавање школске славе (Свети Сава) 	март, септембар, децембар	Наставници разредне и предметне наставе

	- Дечје радионице - изложбе за родитеље (Ускршња и новогодишња изложба)		
--	--	--	--

Програм излета, екскурзија и настава у природи

Стручну комисију за израду годишњег програма екскурзија, наставе у природи и излета и посета именује Наставничко веће. Комисију чине: наставници географије и историје и представници актива млађих разреда.

Екскурзије

Циљ екскурзија је савлађивање дела наставног програма непосредним упознавањем садржаја наставних предмета, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Реализацијом Програма екскурзија остварују се задаци проучавања објекта и феномена у природи и уочавање узрочно – последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима. Код ученика се развија интересовање за природу и изграђују еколошке навике. Ученици се упознају са занимањима људи карактеристичним за поједине крајеве наше земље. На крају се код ученика изграђују естетске, културне и спортске потребе и навике, као и позитивни социјални односи међу ученицима.

Садржаји екскурзија заснивају се на наставном плану и програму образовно – васпитног рада.

У складу са горе наведеним комисија предлаже план и програм Наставничком већу ради разматрања и одлучивања. Предложени план и програм разматра и на њега даје сагласност Савет родитеља школе.

Настава у природи

Циљеви наставе у природи су :

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја ;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на ангажман у заштити природе;

- социјализација ученика, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима и окружењу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима.

Задаци и садржаји:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика ;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности кроз непосредне истраживачке задатке;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света и уочавање њихове повезаности;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења у простору и времену;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима кроз одговарајуће активности.

Излети и посете

Излете ученика на територији Републике Србије могуће је организовати, у зависности од интересовања ученика и родитеља, као и од економске ситуације за ученике од 1. до 8. разреда.

- У оквиру верске наставе: једнодневни излет са циљем посете наших познатих манастира.
- Актив учитеља млађих разреда: једнодневни излет до одмаралишта „Савача“.
- У оквиру наставе Грађанског васпитања, а у корелацији са програмом ПО: једнодневни излет са едукативним циљем посете релевантних институција.
- Посета „Фестивала науке“ у циљу подстицања интересовања за науку.

Зимовања и летовања

Зимовања и летовања ученика на територији Републике Србије могуће је организовати, у зависности од интересовања ученика и родитеља, као и од економске

ситуације за ученике од 1. до 8. разреда, а за време зимског и летњег распуста, односно у периоду када нема наставе.

Програм рада школске библиотеке

План рада школске библиотеке заснива се на заједничком плану и програму васпитно-образовног рада у основној школи. Школску библиотеку користе наставници и ученици. Њен основни циљ јесте пријем и дистрибуција различитих информација у школи и циљу унапређивања васпитно-образовног рада кроз разне облике и методе васпитно-образовног рада .

Програм рада школске библиотеке чине следећи елементи :

1. васпитно-образовна делатност
  - непосредан рад са ученицима
  - сарадња са наставницима
2. библиотечко-информативна делатност
3. културна и јавна делатност
4. стручно усавршавање библиотекара

План рада школског библиотекара

област рада и програмски садржаји	време реализације
Планирање и програмирање рада	
- Израђивање годишњег и месечних планова рада	ТОКОМ ГОДИНЕ
- Планирање рада с ученицима у библиотеци	
- Припремање програма рада за библиотеку - Планирање набавке библиотечке грађе, литературе, периодичних публикација ученика и наставника	
Васпитно образовна делатност	
Рад са ученицима	ТОКОМ ГОДИНЕ
- Упознавање с библиотечким фондом и мрежом библиотека	
- Упознавање са врстама библиотечке грађе и оспособљавање за њено самостално коришћење	
- Пружање помоћи при избору литературе	
- Остваривање програма образовно васпитног рада са ученицима у школској библиотеци	
- Испитивање потреба и интересовања за библиотечким фондом књига	
- Развијање љубави према књизи	
- Пружање помоћи ученицима у организовању самосталног рада ван школе - Припремање посебних програма за допунски, додатни рад и ваннаставне активности	

- Организовање сусрета са познатим личностима, писцима и другим јавним и културним радницима	
Сарадња са наставницима и стручним сарадницима	
- Коришћење књижно - библиотечке грађе за наставнике и стручне сараднике - Планирање набавке књижне грађе - Сарадња са наставницима разредне и предметне наставе за оспособљавање ученика за самосталан рад у школској библиотеци - Учешће у набавци потребне литературе за оспособљавање предвиђених пројеката и тема из области стручног усавршавања и унапређивања образовно васпитног рада - Припремање материјала за све видове наставе - Организовање посебне сарадње са наставницима одвојених одељења - Повремено присуствовање радним састанцима ради информисања о интересовањима и потребама ученика	током године
Информативна делатност - Вођење пословања, инвестирање и класификација књига - Израђивање азбучног каталога - Организовање библиотечке позајмице	IX
Културна и јавна делатност	
- Учествовање у планирању и реализацији културне и јавне делатности школске библиотеке - Учествовање у припремању и сакупљању материјала за школска информисања са радио и телевизијским кућама	по плану на нивоу града везано за значајније датуме и по потреби
Стручно усавршавање	
-Праћење стручне литературе у области библиотекарства -Учествовање на седницама стручних и других органа школе -Учествовање на семинарима и саветовањима за школске библиотекаре -Учествовање у раду актива школских библиотекара на нивоу града, општине, округа и Републике	током године по плану на нивоу града, региона по плану актива

Програм рада стручних сарадника и органа установе

Програм рада педагога: има за циљ да се применом теоријских, практичних и истраживачких сазнања педагошке науке допринесе остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у установи, у складу са циљевима и принципима образовања и

васпитања дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Програм рада психолога: има за циљ да применом теоријских и практичних сазнања психологије као науке допринесе остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у установи у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања и стандардима постигнућа ученика дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Задаци педагога:

- Учешће у стварању оптималних услова за развој ученика и остваривање образовно-васпитног рада,
- Праћење и подстицање целовитог развоја ученика,
- Пружање подршке наставнику на унапређивању и осавремењивању образовно-васпитног рада,
- Пружање подршке родитељима, односно старатељима на јачању њихових васпитних компетенција и развијању сарадње породице и установе по питањима значајним за васпитање и образовање деце и ученика,
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада,
- Сарадња са институцијама, локалном самоуправом, стручним и струковним организацијама од значаја за успешан рад установе,
- Самовредновање, стално стручно усавршавање и праћење развоја педагошке науке и праксе.

Задаци психолога:

- Стварање оптималних услова за развој ученика и остваривање образовно-васпитног рада,
- Учествовање у праћењу и подстицању развоја ученика,
- Подршка јачању наставничких компетенција и њиховог професионалног развоја,
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада и предлагање мера које доприносе обезбеђивању ефикасности, економичности и флексибилности рада установе,
- Учествовање у праћењу и вредновању остварености општих и посебних стандарда постигнућа ученика и предлагање мера за унапређивање,
- Подршка отворености установе према педагошким иновацијама,
- Развијање сарадње установе са породицом и подршка васпитним компетенцијама родитеља, односно старатеља,
- Сарадња са другим институцијама, локалном заједницом, стручним и струковним организацијама од значаја за установу,

- Стално стручно усавршавање и праћење развоја психолошке науке и праксе.

Области рада педагога и психолога:

1. Планирање и програмирање образовно-васпитног рада
2. Праћење и вредновање образовно-васпитног рада
3. Рад са наставницима
4. Рад са ученицима
5. Рад са родитељима, односно старатељима
6. Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом
7. Рад у стручним органима и тимовима
8. Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе
9. Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање

Програм рада педагошког асистента: обухвата послове који се односе на:

1. Континуирано унапређивање рада ученика којима је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, нарочито у:
  - старању да редовно похађају образовно-васпитни процес, да имају неопходан прибор и да редовно раде домаће задатке,
  - пружању помоћи, мотивисању и подстицању ученика у учењу, учешћу у другим активностима, изради задатака, као и пружању језичке подршке када је потребна,
  - пружању помоћи ученицима којима је потребна додатна подршка, да се интегришу у васпитну групу или у одељење,
  - подстицању позитивног односа и става деце и ученика у односу на децу и ученике којима је потребна додатна подршка,
  - старању о безбедности ученика током боравка у школи, трајања наставе у природи, излета или екскурзије;
2. Пружање помоћи наставнику и стручном сараднику, нарочито у:
  - припреми и реализацији образовно-васпитног процеса, укључујући и оцењивање, као и уважавајући искуства и претходна знања деце и ученика,
  - организацији посебних активности на нивоу одељења, школе, општине (обележавање значајних датума, посете музејима, позориштима, организација излета, наставе у природи, екскурзија, итд.);
  - процесу интеграције ученика којима је потребна додатна подршка у одељење;
  - укључивање у тим за подршку ученику за кога се израђује индивидуални образовни план;
3. Сарадњу и рад са родитељима и породицом, нарочито у:

- успостављању везе између породице и школе, у циљу постизања да ученици редовно и успешно похађају образовно-васпитни процес, редовном обавештавању родитеља или старатеља о понашању и напретку ученика,
- учествовању на састанцима у школи, посебно када су укључене породице деце и ученика којима је потребна додатна подршка,
- обезбеђивању постепеног укључивања родитеља у припреме детета за упис у школу, уз поштовање родитеља, веровања, друштвених вредности на локалном нивоу, искустава и потреба породица,
- информисању родитеља о раном развоју деце кроз лако усвајање језика, вештина и специфичних знања, подстицање самопоштовања и социјализације у културу у којој се формално образовање спроводи, подстицању породица да укључе децу у систем образовања;

4. Успостављање сарадње и процедура, нарочито у:

- сарадњи са јединицом локалне самоуправе, стручним установама, школама за образовање ученика са сметњама у развоју, удружењима, Националним саветом ромске националне мањине, ромским невладиним организацијама, невладиним организацијама везаним за лица са инвалидитетом или невладиним организацијама везаним за сиромаштво, у корист деце са додатним образовним потребама,

Органи установе се старају о осигурању и унапређивању квалитета образовно-васпитног рада школе, прате остваривање програма образовања и васпитања, старају се о остваривању циљева и стандарда постигнућа, вреднују резултате рада наставника и стручних сарадника, прате и утврђују резултате рада ученика, предузимају мере за јединствен и усклађен рад са ученицима у процесу образовања и васпитања и решавају друга стручна питања од значаја за образовно-васпитни рад.

Органи установе су:

- Орган управљања – Школски одбор
- Савет родитеља
- Директор школе
- Стручни органи, тимови и педагошки колегијум
- Секретар установе

Састав, надлежност, начин рада и одговорност органа уређује се Статутом школе а на основу Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - други закони, 10/2019, 6/2020, 129/2021).

Програм рада ученичких организација

У циљу што потпунијег друштвеног васпитања ученика у школи свој рад реализују ученичке организације које су носиоци разноврсних активности. Активне ученичке организације су:

1. **Ученички парламент:** У школи је организован Ученички парламент са циљем активног ангажовања и укључивања ученика у рад и живот школе. Рад ученичког парламента се организује за ученике седмог и осмог разреда. Свако одељење именује по два представника који чине састав парламента који делегира једног ученика за заступање интереса ученика пред школским одбором као највишим органом школе. Ученички парламент разматра теме од значаја за живот и рад ученика а биће укључен и у активности од значаја за јавну делатност школе. Посебан значај рада Ученичког парламента је стицање социјално релевантних искустава и разумевање друштвених односа, што је основни предуслов за успешну друштвену интеграцију. Помоћ при активностима Ученичког парламента пружаће наставници чија ће улога бити да делују свакодневно и да обезбеде потребну форму и легитимност у раду ђачког парламента.
2. **Дечији савез:** Уписом у 1.разред, сваки ученик постаје члан Дечијег савеза. Њиме руководе наставници разредне наставе актива 4.разреда. Реализација активности се одвија кроз сарадњу са родитељима, друштвеном заједницом, рад секција... Теме које обухвата Дечији савез су: школа, игра, заједнички рад, дружење, од куће до школе и обрнуто, прослављамо заједно. Програмска подручја рада Дечјег савеза су:
  - Игра као основна и најважнија активност
  - Комуникација, дружење, друштвено-забавни живот
  - Прихватање савремених стилова живљења
  - Еколошко васпитање
  - Подстицање радозналости за достигнућа науке
  - Неговање правих вредности и традиције
  - Васпитавање за демократска права и човекове слободе
  - Културне, радне и хигијенске навике

3. Програм рада тима Клуба за учење

Почев од маја месеца школске 2019/20. године школа је укључена у пројекат „Премошћавање дигиталног јаза у Србији за најугроженију децу“. Пројектом су обухваћени ученици од 5. до 8. разреда са посебним акцентом на ученике 7. и 8. разреда.,

Циљ пројекта је обезбеђивање подршке ученицима, нарочито припадницима осетљивих група, у сигурном и инклузивном окружењу користећи ресурсе као што су вршњачка подршка и дигиталне технологије.

Пројекат је званично трајао до краја школске 2022/23. године али ће Клуб за учење и Библиотека дигиталних технологија по потреби функционисати у оквиру школе и након завршетка пројекта.

Такмичења и смотре ученика

Ученици наше школе сваке године учествују на такмичењима и смотрама у организацији Министарства просвете и Министарства спорта РС. Такмичења се реализују по календару Министарства.

Такође, школа се укључује у такмичења у организацији других институција, установа, друштва, организација на нивоу општине, републике и на међународном нивоу.

Ученике припремају и воде њихови предметни наставници, односно наставници који воде додатну наставу и секције.

Програм примене Конвенције о правима детета – Буквар дечијих права

Циљ програма: Развијање свести код деце о њиховим правима као и развијање саосећања за оне којима су та права ускраћена.

Задаци:

- Упознавање ученика са члановима Конвенције о правима детета која промовише мењање заштитничких односа који постоје према деци у однос једнакости детата и одрасле особе.
- Упознавање ученика са историјатом развоја Конвенције о правима детета.
- Стицање основних знања из области дечијих права и одговорности.
- Оснаживање ученика за исправно реаговање у ситуацијама кршења дечијих права.

Програм примене Буквар дечијих права биће реализован на:

- Часовима одељенског старешине
- Путем радионица педагога
- Путем културне и јавне делатности школе

ПЛАН РАДА – БУКВАР ДЕЧИЈИХ ПРАВА

Облик	Садржај-тема	Време	Носилац
Ликовни рад	Стрип на тему „Сукоб права“	Х	Одељенски старешина
ЧОС, родитељски састанак	Упознавање родитеља и ученика са правима детета	Х, Дечија недеља	Одељенски старешина
Педагошке радионице	Хвалим се, имам име	Током године	Педагог
	Тражим, дајем, примајем		
	Потребе и жеље		

Разговор	Моја породица	IX	Одељењски старешина
	Посматрање права из различитих углова	II	
	Права и обавезе	V	
Изложбе	Зидне новине, То сам ја...	VI	Одељењски старешина

Програм самовредновања рада школе

Циљ: унапређивање квалитета рада школе кроз процес вредновања сопствене праксе и сопственог рада.

Задаци:

- сагледавање сопствених капацитета и могућности
- критички осврт на рад школе
- освешћивање свих актера по питању поступка вредновања рада школе
- развијање одговорности код свих актера у образовном систему
- осигурање општеприхваћених и усаглашених стандарда квалитета рада школе
- примена стандарда у пракси

Фазе процеса самовредновања:

1. Анализа стања у школи
2. Одабир кључних области које ће бити предмет годишњег самовредновања
3. Сагледавање постојећег стања у изабраним кључним областима
4. Уочавање јаких и слабих страна
5. Израда плана за отклањање уочених слабости
6. Утврђивање ефеката планираних активности

Избор области које ће се вредновати на годишњем нивоу се може извршити на основу:

- Процене и иницијативе саме школе, односно директора, наставничког или стручног већа, Школског одбора, родитеља, ученика
- Спољашње процене и подстицаја, односно резултата спољашњег вредновања, резултата националних тестирања...

Принципи и правила самовредновања:

1. Сагледавање чињеница и појава са више аспеката и упоређивање података добијених од различитих учесника
2. Обрада и анализа података прикупљених уз помоћ различитих инструмената
3. Анонимност података и њихова заштита од злоупотребе

4. Брига за квалитет треба да буде професионална и заједничка одговорност свих запослених у школи
5. О резултатима самовредновања треба обавестити све заинтересоване стране, при чему се добијени резултати не могу користити за рангирање појединаца
6. Планирани кораци треба да буду доступни и остварљиви, али увек треба имати на уму и ширу перспективу процеса

Самовредновање је процес који треба да да одговоре на следећа питања:

1. Колико је добра наша школа?
2. Како то знамо?
3. Шта треба да учинимо да буде још боља?

Одговоре на ова питања могу дати:

- Наставник: Самовредновање посматрано из угла наставника значи стални процес спровођења, анализирања, кориговања и планирања сопствене праксе, што је могуће уз стално постављање следећих питања: Шта сам урадио добро и чиме сам задовољан? Шта сам могао боље? Које сам циљеве постигао а које нисам? На који начин могу допринети побољшању сопствене праксе и раду школе у целини?
- Ученик: Самовредновање ученику омогућује да објективно сагледава и развија способности које ће му помоћи да створи навику да планира, прати, вреднује и унапређује своје активности у школи.
- Руководилац: Самовредновање служи процени сопствене ефикасности и ефективности организовања и обезбеђивања што квалитетнијих услова за рад у школи.
- Родитељ: Самовредновање родитељима обезбеђује могућност да личним учешћем, као и проценом рада других, допринесу објективнијој и реалнијој слици школе, као и да одлучују и спроводе акције за унапређивање рада школе.

Области које се вреднују у поступку самовредновања су:

1. Програмирање, планирање и извештавање
2. Настава и учење
3. Образовна постигнућа ученика
4. Подршка ученицима
5. Етос
6. Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима

За сваки појединачни показатељ треба обезбедити доказе, што се може извршити из следећих извора:

- Актери школе (индивидуални разговори, групне дискусије, радни састанци, родитељски састанци, анкете и упитници...)

- Документација (дневници рада, различите врсте извештаја и записника, ученички радови и свеске, планови рада, акциони и развојни план, правилници...)
- Непосредно посматрање (праћење појединих ученика, посматрање појединих одељења и часова, видео записа сопствених часова, размена одељења, узајамно посматрање часова...)
- Подаци (интерна и национална тестирања и испити, такмичења...)

Нивои остварености садрже јасан и прецизан опис оставрености појединих показатеља у оквиру одређеног подручја. Постоје 4 нивоа остварености:

- Ниво 4: ситуација коју школа тежи да достигне или да задржи. Доминирају јаке стране, а евентуални ситни недостаци не утичу на квалитет рада у школи. Без обзира што је школа достигла овај ниво, очекује се да и даље унапређује свој рад.
- Ниво 3: више јаких него слабих страна, али постојеће слабости умањују укупан квалитет рада школе и пожељно их је отклонити.
- Ниво 2: поједине јаке стране су присутне, али преовлађују слабе стране које значајно умањују квалитет рада, што захтева предузимање одређених акција ради отклањања учених слабости.
- Ниво 1: изразито преовлађују слабе стране кој еугрожавају напредовање и развој ученика, што подразумева неопходност хитне акције и стручне помоћи за отклањање недовољности.

Програм инклузивног образовања

Циљ: постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад и његово напредовање и осамостаљивање у вршњачком колективу.

Задаци:

- Планирање додатне подршке у образовању и васпитању ученика
- Пружање додатне подршке ученику у развоју вештина за учење
- Пружање додатне подршке ученику у социјалном развоју и комуникацији
- Отклањање физичких и комуникацијских препрека
- Праћење развоја и напредовања ученика
- Остваривање сарадње са родитељима/старатељима ученика

Индивидуални образовни план (у даљем тексту ИОП) се израђује за ученика који:

1. Има тешкоћа у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању и емоционалном развоју)
2. Има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње или сметње из спектра аутизма)

3. Потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи)
4. Из других разлога остварује право на подршку у образовању
5. Има изузетне способности.

ИОП се израђује према образовним потребама ученика и може да буде:

1. По прилагођеном програму у коме се прецизно планира циљ пружања подршке која се односи на прилагођавање и обогаћивање простора и услова у којима се учи, прилагођавање метода рада, уџбеника и наставних средстава током образовно-васпитног процеса; активности и распоред као и лица која пружају подршку;
2. По измењеном програму у коме се поред горе наведеног, прецизно планира прилагођавање општих исхода образовања и васпитања, прилагођавање посебних стандарда постигнућа ученика у односу на прописане и прилагођавање садрђаја за један, више или за све предмете.
3. Обогаћен и проширен програм који се примењује за ученике са изузетним способностима.

Предлог за утврђивање права на ИОП покреће школски тим за инклузивно образовање, а на основу процене потреба за ИОП-ом коју може да даје наставник, стручни сарадник, или родитељ ученика. Предлог садржи образложене разлоге за покретање предлога за утврђивање права на ИОП, као и доказе о претходно организованом индивидуализованом начину рада са учеником.

Родитељ, односно старатељ ученика својим потписом потврђује да је у потпуности упознат са покретањем предлога за утврђивање права на ИОП, разлозима за његово покретање и да је сагласан да се приступи изради ИОП-а. Уколико родитељ, односно старатељ није сагласан за израду ИОП-а, ни након предузетих мера од стране стручног сарадника, наставника ученика или стручног тима за инклузивно образовање, ради заштите ученика, примењује се индивидуализовани начин рада, без ИОП-а.

Стручни тим за инклузивно образовање после донете одлуке о прихватању иницијативе предлаже директору чланове тима за пружање додатне подршке ученику. Директор установе, после добијене писмене сагласности родитеља, односно старатеља, формира тим за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке ученику израђује ИОП. Родитељ, односно старатељ даје сагласност за спровођење ИОП-а. Стручни тим за инклузивно образовање установе доставља ИОП педагошком колегијуму на усвајање.

На основу вредновања, уз сагласност стручног тима за инклузивно образовање, педагошки колегијум доноси одлуку о даљој примени, изменама и допунама ИОП-а или престанку потребе за ИОП-ом, на предлог тима за пружање додатне подршке.

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

Програм стручног усавршавања запослених

Циљ: стално развијање компетенција наставника ради квалитетнијег обављања посла и унапређивања развоја ученика и нивоа постигнућа.

Задаци:

- Унапређивање образовно-васпитног рада
- Стицање нових и усавршавање постојећих компетенција
- Развој каријере напредовањем у одређено звање
- Освешћивање наставника по питању промена у образовно-васпитном систему
- Развијање потребе за сталним стручним усавршавањем

Стално стручно усавршавање дефинисано је Правилником о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. гласник РС“, бр. 109/2021).

Педагошки колегијум одредио је Младеновић Ивану, психолога школе, за праћење остваривања плана стручног усавршавања у школи и полугодишње извештавање директора школе о томе.

Евиденцију о стручном усавршавању и професионалном развоју чува установа у досијеу наставника, васпитача и стручног сарадника, док је сваки запослени у обавези да истом евиденцијом ажурира свој професионални портфолио.

План стручног усавршавања запослених израђује се на почетку сваке школске године а сама реализација плана у великој мери зависиће од финансијских средстава које локална самоуправа определи за ову намену и која су одобрена кроз финансијски план школе.

Програм школског маркетинга

Циљ програма је промовисање рада школе, како због повећања угледа саме школе, тако и због промоције система образовања и васпитања.

Задаци програма:

- Повећање угледа школе како би се стекли бољи услови за рад и упис већег броја ученика;
- Унапређивање сарадње са свим партнерима у циљу даљег развоја;

- Промоција савремене, ефикасне и квалитетне наставе прилагођене потребама и интересовањима ученика и наставника;
- Предузимање активности на унапређивању угледа и обележја школе у циљу боље промоције рада школе.

Програм се реализује кроз:

1. Интерни маркетинг школе (панои са литерарним и ликовним радовима (радови ученика поводом Дана школе, прославе школске славе, Дана жена и слично), редовно обнављање школских кутака, такмичења ученика на нивоу школе...)
2. Екстерни маркетинг школе (учешће ученика на свим нивоима такмичења која се организују из наставних области; учешће ученика на такмичењима из спортских дисциплина; организација такмичења (домаћини такмичења); наступи у музичкој школи, учешће ученика у јавним наступима: приредбе, литерарне вечери, смотра рецитатора; изложбе ликовних радова; учешће директора, наставника и стручних сарадника у ТВ и радио емисијама, дискусијама и трибинама на тему образовања, стално ажурирање школског сајта и страница друштвених мрежа; израда летописа школе; припрема и подела пригодних брошура будућим ученицима и њиховим родитељима; приредба за предшколце; прослава Дана школе; резултати ученика наше школе на завршном испиту...)

Програм безбедности и здравља на раду

Циљ: стварање безбедних услова рада, заштита живота и здравља и радне способности запослених.

Задаци:

- Обезбеђивање услова за организовање и спровођење безбедности и здравља на раду у складу са техничко-технолошким потребама
- Обезбеђивање рада на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду
- Обезбеђивање заштите живота и здравља запослених у циљу спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом
- Пружање обавештења о условима рада, о правима и обавезама које произилазе из прописа о безбедности и здравља на раду
- Обезбеђивање оспособљавања запослених за безбедан рад
- Обезбеђивање коришћења средстава и опреме за личну заштиту на раду
- Обезбеђивање превентивних мера ради заштите живота и здравља запослених

Како би се реализовали горе наведени задаци, школа је дужна да извршава превентивне и периодичне прегледа и испитивања опреме за рад преко овлашћеног правног лица које се бави безбедношћу и здрављем на раду као својом делатношћу и има

одговарајућу лиценцу. Превентивни и периодични прегледи и испитивање опреме за рад се врши:

- У роковима који су утврђени упутством произвођача и у складу са техничким нормативима и одређеним стандардима
- У роковима утврђеним прописима о безбедности и здрављу на раду, уколико рокови нису предвиђени упутствима произвођача.

Испитивање се врши у радним и помоћним просторијама у којима се при раду евентуално користе штетне или опасне материје, ради спречавања повређивања запослених, као и утврђивања да ли радна средина одговара условима за продуктиван рад и здравље запослених. Испитивања обухватају:

- Микроклиму (температура, брзина струјања ваздуха и релативна влажност ваздуха)
- Хемијске штетности (гасови, паре, дим и прашина)
- Физичке штетности (бука, вибрација и штетна зрачења)
- Осветљеност
- Материје чија су својства опасна по живот и здравље запослених (биолошке штетности)

Школа доноси акт о процени ризика за свако радно место и утврђује начин и мере за смањење и отклањање ризика у облику којим се спречава повреда на раду, оштећење здравља или обољење запосленог. Процена ризика заснива се на систематском евидентирању и процењивању могућих врста опасности и штетности на радном месту и у радној околини, на анализирању организације рада и радног процеса, средстава рада, сировине и материјала у радном процесу, средстава и опреме за личну заштиту и других елемената који могу да изазову ризик од повреда на раду, оштећење здравља или обољења запосленог.

Прву помоћ у случају повреде или наглог обољења за време рада дужан је да пружи сваки запослени, према својим могућностима и знању.

Запослени на предлог синдиката бирају свог представника за безбедност и здравље на раду, који може да учествује у разматрању свих питања која се односе на безбедност и здравље на раду, и који најмање једном годишње доставља запосленима и синдикату извештај о стању и предузетим мерама у области безбедности и здравља на раду у школи.

Програм безбедности и здравља на раду сачињен је на основу важећег Правилника о безбедности и здравља на раду, донешеног 14.11.2012. године, дел.бр. 626/5 и Акта и процени ризика на радном месту и радној околини бр. 662/1 од 30.11.2012. године, са допунама бр. 262 од 25.05.2020. године.